

BUDA-PESTA

28 Maiu st. v.
9 Iunie st. n.

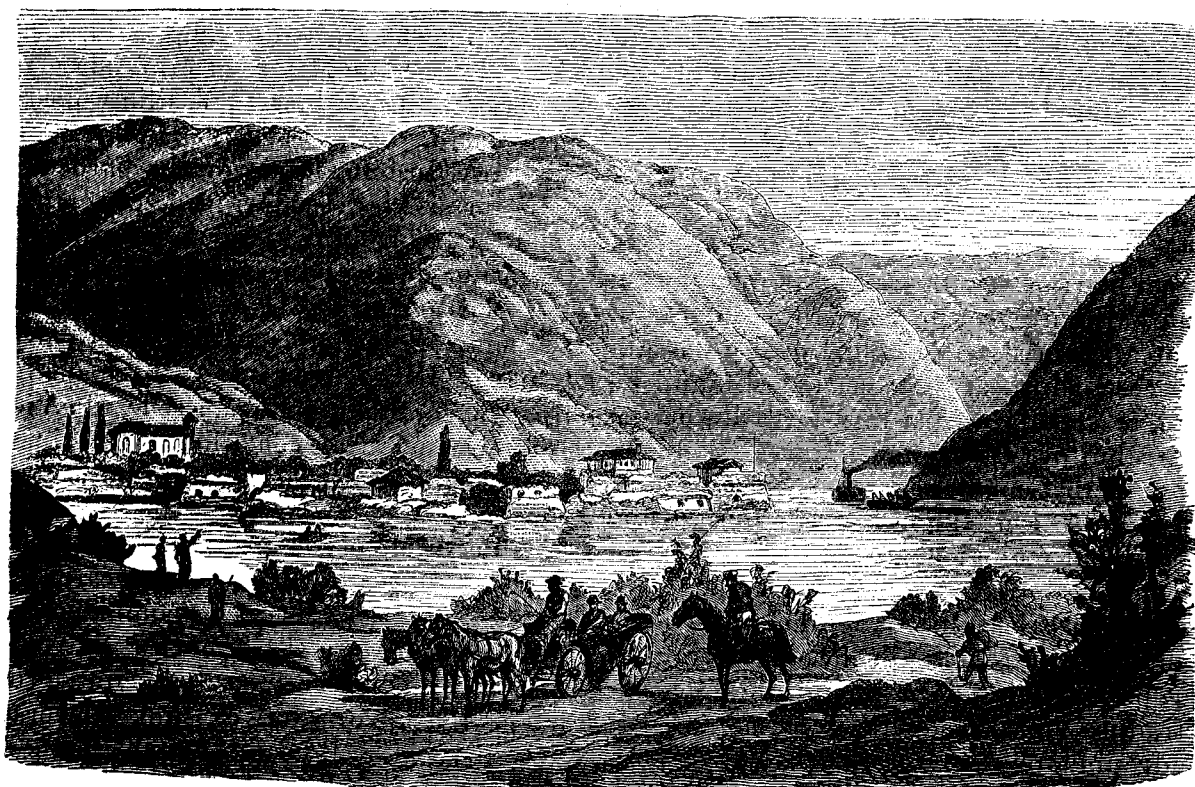
Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 41.

ANULU XIV.
1878.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

Ada Kaleh. (Orsiöva-nöua.)

Cursu elementaru de istori'a literaturii române.

(Urmare.)

61. *Mitropolitulu Moldovei Iacobu I*, care a scrisu în 1750 „Asiediamântulu sinodalu.“

62. *Mitropolitulu Grigorie I* (1760—1787) a carui pastoria de 27 de ani a fost semnalata printr'o adevărata înaltiare a culturai limbei românesce în biserica : mai multu de 12 opere mari liturgice si dogmatice s'au tiparitu sub dânsulu în București, si anume : „Catavasieriulu“ 1750, „Mineiulu“ 1752, „Apostolulu“ 1754, „Evangeli'a“ 1760, „Triodulu“ 1761, „Învetiaturi pentru Ispovedania“ 1764, „Cazania“ 1765, „Învetiatur'a bisericesca“ 1774, si „Psaltirea“ 1775, la cari au lucratu Români plini de merite cá si pastorulu lor, si anume Iordache Stoicoviciu, Mihaiu Moldovenu, si mai alesu Filaretu, archimandritulu mitropoliei, carele în urma a lucratu pentru limba si biserica cá episcopu de Râmnicu (1780), si în fine devenindu la rîndulu seu Mitropolitu alu tierii, n'a pututu pastrá mai multu de doi ani scaunulu, din mult'a ura si invidia ce aveau domnii greci în contra acestui vîrtosu, instruitu si mândru prelatu român.

63. *Iacobu alu II Stamate* (1748—1803), episcopulu Hușilor (1784—1792), mitropolitulu Moldovei (1792—1803). Iacobu Stamate s'a nascutu în Transilvani'a la anulu 1748. Primele cunoscintie le primí în locul nașcerii. Mai târziu trecendu în Moldov'a, îmbrășiá viétia monacala si se asiedia în manastirea Némtiu, unde prin o purtare esemplara si prin studiile sale seriose atrase a supra-si atentiu-ne mai-marilor sei. Devenindu mitropolitu, cá unu barbatu plinu de însufletire si curagiu, combatea ageru sistem'a ucidietorea a dascalilor grecesci adusi si patronati de Domnii fanarioti, si staruia pentru invetiarea limbei latine, „trebuitore si spre îndreptarea si împodobirea limbei moldovenesci.“ Elu împreuna cu logofetulu seu Gligorasiu compuse : unu „catalogu chronologicu alu tuturor Domnilor Moldovei“ de la începutu, pâna în dilele sale, tiparitu si la calcâiulu „Geografiei universale“ de Amfilochie, archiereulu de la Hotinu, si edatu pe spesele sale si în editiune separata. Mai traduse moral'a, oper'a grecésca „Critilu si Androniu“, pe care o si tipari. Mai tipari si alte scrieri mai însemnate ce se aflau în archiv'a mitropoliei.

64. *Petru Maioru* (1753—1821), nascutu în Capusiu, satu în Câmpia Transilvaniei, la an.

1753; a fost fiulu nobilului George Maioru din Dicio-Stu-Martinu, protopopulu din tîenutul Capusiu Câmpiei. Cursulu studiilor si l'a începutu în Osiorheiu, l'a urmatu apoi la Clusiu si în urma la Blasiu, de unde fu transmisu dimpreuna cu G. Sincai la Roma, în institutul de „propaganda fide“, pentru studierea științelor teologice. Dupa terminarea studiilor, reintorcându-se de la Rom'a, se facu monachu în manastirea din Blasiu, înse în urm'a decretului imperatescu Iosifianu, prin care se micșorâ numerulu calugarilor, parasî noviciatul calugarescu si sântindu-se de preotu merse cá parochu în Stu Martinu, dupa aceea se facu protopopu peste tîenutul Reginului; în urma se facu revedietoriu si censoru cărților românesce imprimate la tipografi'a statului din Buda.

În acelu tîmpu si publicâ dânsulu si scrierile sale : „Propovedanie la morti“, Buda 1809; „Didachie la pruncii morti“, idem; „Predice pentru tôte duminecile si serbatorile anului“, Buda 1810; „Istori'a pentru începutulu Românilor în Daci'a“, Buda 1812 (editiunea a dou'a s'a publicatu în anulu 1834); „Istori'a bisericeii Românilor din cõce si dincolo de Dunare“, Buda 1813; „Telemachu“, trad. Buda 1818; „Orthographia romana una cum elavi“, Buda 1819; „Lexiconulu, român, lat. ung. germ.“ începutu de Miculu, revedietu si amplificatu de Maior cu profunda eruditune, la cari au mai lucratu Vasiliu Colosi prot. în Ardealu, Ioanu Corneliu canonicu în Oradea-mare, Iosonu Teodoroviciu parocu gr. or. în Pesta si Ales. Teodori mediculu, aparû la Buda în 1825; „Învetiaturile despre dotoriele parinților de a-si educâ copiii.“

Mai avemu de la dânsulu trei brosiuri polemizatore în limb'a latina, despre originea romana (1814—1816) si „Protopapadichia“, tiparita în „Sionulu Românescu“ din Viena în 1865, si unele fragmente limbistice, tiparite în „Archivulu pentru filologia si istoria“ a dlui Cipariu.

Petru Maioru a purtat dispute învingatore în contra tuturor acelor'a, cari denegau descendintia nostra de la coloniile Traiane. Elu a deșteptatu si întemeiatu între Români mai multu de cât ori care consciintia despre adeverat'a lor origine, cá sînt adeveratî nepoti ai vechilor Romani, si limb'a lor e limb'a poporala, ce suná odinioara pe pamântulu Italiei în gur'a celui mai puternicu poporu alu lunei.

Scrierile lui de o natura polemica, provo-

cara o adeverata revoluțiune în lumea literaria româna si stêrnira în Români interessulu, dorulu de cetire.

Frumosu se esprima despre elu în precuvântare la Fabulele lui Cichindealu, nemuritoriulu Heliade: „Istori'a pentru inceputulu Românilor a fericitulu Petru Maioru, a fost unu fel de toiagu a lui Moise, prin care despiciându marea de întunerecu, ce tîenea pe Români, i facù sè tréca din colo de Egiptulu mințiunilor si sè cunósca adeveratulu lor începutu.“

Totu asiá recunósce si dlu M. Cogalnicénu în cuvântulu introductivu la „Istori'a Moldovei“ cá: „Petru Ma'oru a contribuitu celu mai multu la deşteptarea simtîemêntulu naționalu între confrății sei Români.“

(Va urmá.)

George Popescu.

SCHITIE DE CALETORIA.

XX.

Dilele din urma în Abrudu, despartirea.

Deminéti'a când ne scularamu, simtîeamu trebuinți'a d'a ținé o pausa, dupa atâte petreceri obositoare. Primiramu dara cu placere invitarea ospitala a dnei si a dlui Lobontiu d'a mai remâné în Abrudu. Hotariramu sè mai stâmu, spre a ne odihni, cá apoi sè putemu plecá cu puteri recreate.

Si çiu'a trecù bine. Dlu Têrnoveanu întruni la prândiu o societate, si dimpreuna cu amabil'a-i dómna soçia ni imprimara în memoria amintiri placute.

Dar sér'a! Éراسi erá luni, adeca têrgu; prin urmare éراسi ni cântara muzicele din tóte părțile, éراسi audieamu închinările si — éراسi nu erá cu putinți'a d'a dormi.

Deci vedîendu, cá la Abrudu nu ne mai putemu odihni, deciseram, cá la deminéti'a negresit sè plecâmu a ne cautá în alte părți, ceea ce acolo nu puteamu gasi, linișce.

Înse deminéti'a éراسi furemu siliti a capitulá cu planulu nostru de caletoria. Ospitalitatea ne învinse. Noi inca cedaramu bucuros, căci eram obositi.

Si cá nici çiu'a aceea sè nu tréca însedar, facuramu planulu sè mergemu a vedé „stempurile imperateșci“ la Gur'a-Roșiei. O mica societate îndata se improvisá, si escursiunea se facù.

Dupa ce visitaramu stempurile numite, o

admirabila construcțiune mecanica ce a constat pe statu sume fórte mari, o alta surprindera ne frapà. Dn'a Rosalia Popu ne invità la umbra, sub unu siopru, unde més'a erá așternuta. Erá tocmai pe la miédiadi, si caldu; primiramu dar cu placere invitarea. Si când ni se aduse pe mésa si unu balmosiu, cine n'ar fi mâncatu?!

Dupa ce ne saturaramu bine, mai cautaramu cum se scóte aurulu din tîrf'a esita de sub stempuri, apoi plecaramu a casa la Abrudu — sè ne odihnimu? Ba, sè — prândimu. Dóue prândiuri într'o çi! Si inca dupa olalta!

Dîeu asiá. Acasa ne așteptá o eşcelenta friptura de purcelu. Cât de satui, dar mai trebuiá sè mâncâmu si acela. Asiá-i pe la Abrudu. Déca nu ești iubitoru de tracte, sè nu te duci acolo!

Noroculu nostru, cá aveamu sè caletorimu vr'o óra, si cá drumulu scuturá binisioru. Acést'a ne facea apetitu. Atunci me convinsei si eu, cá si pardosél'a din Abrudu e buna de ceva.

Sosiramu. Mâncaramu si purcelulu. Dar atunci apoi deciseram serioș, cá la deminéti'a vom plecá. Ospitalitatea de care avuramu onórea d'a fi partasi vr'o diece çile mai staruiá sè remânemu, dar noi voiamu sè ne odihnimu, deci remaseramu neclatiti în hotarirea noastră.

Ni luaramu dara remasu bunu de la noii noștri cunoscuti, mai facuramu si câte-va visite de adio, si — dupa o nópte în sfîrsitu linișcita — deminéti'a parasiramu Abrudulu, unde petrecuramu atâte mominte frumoșe, pe cari nici odata nu le vom uitá.

Fiindu cá voiamu sè mergemu pe la Baia-de-Crisiu, apucaramu pe valea Cernitiei spre Bucesi. Dni Lobontiu si Têrnoveanu dimpreuna cu gentilele dómne soçii, voindu a-si manifestá inc'odata preçios'a simpatia față de noi, avura afabilitatea d'a ne petrece pâna la délu.

Si acolo opriramu trassurile. Ne deteramu jos. Unu ultimu adio. Si ne despartiram. Erá unu momentu plinu de emoțiune.

Me aflam sub impressiunea unui simtîemêntu dulce. Mai aruncai o privire înderetu. Jos se 'ntindea valea Cernitiei unde odinióra taberau oștenii lui Buteanu. Mai încolo se ascundea în vale Abrudulu, isvorulu multor suveniri scumpe ale ânimei mele!

Si în momentulu acela îmi revocai inc'odata în memoria çilele fericite si pline de veselie ce le petrecuramu în acelu orasiu si giuru,

ospitalitatea nemarginita cu care eramu întâmpinați la totu pasiulu, și primirea cordială cu care furemu onorați de toate familiile române și de toti confrății noștri : și de-acolo tramisei tuturoră ultim'a mea multiamita și salutare de adio !

Iosifu Vulcanu.

Odata și acum.

Într'o dalba casulă,
Sub o dumberava cu flori,
Petreceam a mea junia,
Fara grigi, în serbatori.

Sus pe-o culme o gradina,
Și 'n gradina unu castelu;
Multa vreme dulce, lina,
Petreceam privindu la elu.

Și diceam adese dulce:
O gradina-i alu meu doru,
Și o curte ce straluce,
Cu lumini în foisoru !

Adi am curte frumoșica,
Și gradina, foisoru,
Colo 'n vale-o casa mica,
Lâng' unu riu murmuratoru.

Și privescu periu-'n spume,
Și suspinu meditatoru :
Ah ! sè am și eu în lume
O coliba fara doru !

V. R. Buticescu.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare.)

În prim'a linia este principiulu creștinatătii, carele sub acestu velu, înaltia femeia mai pe sus de toate. În a două linia îngrigirea mea pentru asigurarea tronului pe partea fratelui Teodosiu, carele ar fi fost espusu rivalităților, casatorindu-me eu și surorile mele. Și în a trei linia, este o datorință de ficca, ce stă în legatura cu tradițunea noastră familiara, și care pôte că ti-o voiu descoperi, pôte că nu ! Dar tu n'ai plecare spre vieti'a asceticăscă ? — întrebă Pulcheria esaminându pe Atenais.

— Oh ! a privi numai la cōgi'a religiunii cu ochii filosofiei, cum am fost deprinsa eu, fara a strabate la simburile ei, se pare religiunea numai forma fara sensu ; numai când ni se deschidu ușile misterior și penetrăm ascunsele ei, atunci vedemu ce frumsetia sânt toate asiedimintele și ceremoniele religiunii. A studiă, a me perfecțiună, dorescu din adênculu sufletului. Dar simțiescu în mine plecarea la unu cercu mai latu. Nu m'asîu puté decide a remăné în manastire.

— Acêsta descoperire sincera e o dovêda mai multu pentru sublimitatea spiritului teu. Și eu dorescu sè-ti ajungi scopulu.

Teodosiu veniă la Pulcheria de câte ori ceva afacere importanta de statu îl siliă sè o consulte. Atenais sèu eră singura în gradina, retrasa, la ôre-care mēsa, unde cetia și scriă, sèu dēca eră în tablinu, la apropiarea împeratului se retragea în cell'a ei, de si ar fi doritu a-lu cunōșce mai de aprōpe, si a-i multiamî pentru bun'a primire înca de la Cisterna.

Teodosiu vedea retragerea Atenaidei, dar cugețându că acea se face la dispunerea Pulcheriei, n'a atinsu nici unu cuvêntu despre ea. N'a lipsitu nici la elu unu impulsu internu, de a cunōșce pe celebr'a filosofa, fic'a lui Leontiu.

În timpul acell'a doi inamici turburau limitele imperiului. Hunii lui Atila din Panonia, și Persii din Asia. Antemiu generalissimulu adormise în Dnulu. Marcianu i-a urmatu, și tîneea în sîacu pe ambii inamici. S'a întêmplatu înse, că s'a vediatu constrinsu une-ori a cumperă pacea chiar cu bani.

Atila nesățiosulu repetă pretensiunile sale și cu amenințări.

Teodosiu vine odata repede, neînscințiatu, la Pulcheria.

Pulcheria eră cu toate femeile sale, în tablinu la mēs'a de lucratu, și acum nici Atenais nu se mai pută retrage.

Teodosiu în etate de 30 ani, eră desvoltatu, cu toate caracterele barbatesci, binefacutu, frumosu, și cu o noblētia maiestatica în tînerea sa. Celu ce îl vedea, trebuia sè-lu iubēscă, și sè-lu respecteze.

Întrându la Pulcheria cu grigia în față, merse dreptu spre ea fara a privi în laturi.

— Ce e nou, împerate ; era s'a mai întêmplatu ceva ?

— Nerusînatulu de Atila era pretinde bani, și de nu-i voiu tramite, va vini sè ia cu putere.

— Și ce dispozițiuni ai facutu ?

— Tocmai pentru acea am venitu, sè audu parerea ta.

— Mie mi-ar fi placutu, sè dispuni independinte de mine !

— Senatululu ar fi de parere, sè satisfacemu pe acelu neomu !

— Eu nu. Celu ce ameninția, e slabu. Vrei sè scii ce asîu face eu ?

— Bucurosu ascultu.

— Siedi dara și scrie : „Eu Teodosiu II Împeratululu Romanilor am auru numai pentru amici, era pentru inamici feru.“ Asia a învinsu Camilu Romanulu pe galulu Brenu. Ce dîci ?

— Tu ai totu-de-una dreptu. Îti multiamescu — și plecându-se sè-i sarute mân'a, dupa datina, voiă sè se departeze.

Pulcheria înse îl retienù prinsu de mâna.

— Îti recomându, împerate, pe sor'a mea cea noua, ce mi-a dat'o Ddieu, pe Atenais fiic'a prèdemnului nostru Leontiu din Atena, deja mortu.

Atenais în momentul acela eră cu ochii tîntiti în dîosu, și unu purpuriu i inundase față.

(Va urmă.)

Georgiu Traila.

SALONUL

Calindarul septemanei.

Dumin.	28	9	F. 7 d. P. ss. parinti. c. p. Nicita.
Luni	29	10	s. m. Teodosia, c. m. Olvian.
Marti	30	11	c. p. Isaaciū Mart., s. m. Nataliu.
Mercuri	31	12	s. ap. Ermi, s. m. Euseviu.
Joi	1	13	ss. mm. Iustin Fil., Iust, Cariton.
Vineri	2	14	s. m. m. Ioan celu Nou.
Samb.	3	15	ss. mm. Lucian, Ipațiu, Dionisiu.

De la espositiunea universală.

— Paris 3 iunie. —

Ceru scusele mele, dle redactoru, că împedecatu d'o bôla de vr'o d'oue septemâni, nu v'am pututu scrie ȕilele trecute despre espositiune. Acuma înse reiau condeiulu si promitu a fi cât se pôte de diligentu.

E bine, sê 'ncepemu dara!

Partea cea mai interessanta a espositiunii universale din Paris este negreșit secțiunea franceșă. Sê facemu dar o preumblare în acêst'a.

Secțiunea franceșă cuprinde cam jumetate din raionulu espositiunii. Întrându într'êns'a, trebuie sê recunôșcemu în primul momentu, că francesii șciū sê împuna prin maretia si gustu. În cât priveșce aceste d'oue însușiri, numai englesii potu sê rivalizeze în ele cu francesii.

Secțiunea franceșă se împarte în 12 galerie, fiacare în lungime de 600 kilometre, asiā dara tôte la olalta facu aprôpe la o mila nemtiêșca.

Sê intrâmu ântâiu în galeri'a arților liberale! Aice dâmu îndata de salônele musicale. Sute si sute de pianuri, pianine, harmonie, orgone si alte instrumente musicale stau aice lâng'olalta. Între tôte e mai de însemnatu unu pianu electro-magneticu. E interessantu si unu pianu-harmoniu.

Secțiunea franceșă ni ofere apoi admirabile modeluri de cladiri. Êta de esemplu modelulu castelului de Pierrefonds, de nou restauratu. Acoperisîulu, deosebitele petri, lucrulu de feru, ornamentele de bronzu, lucrulu de lemn, arborii în parcu, tôte se potu vedê în colôrea lor naturala. Tôte ornamentele de metalu sânt lucrute pâna 'n amenuntele cele mai fine. Prin porțile deschise vedemu interiorulu, scârile, coridorele, fereștile etc.

În despartiemântulu șciintielor naturale este pré interessantu cabinetulu de anatomia pathologica, unde se afla atât preparate, cât si modeluri artistice, aceste din urma represintându totu felulu de bôle cumplite. Multe franceșe curioșe parasescu cabinetulu acêst'a iute si sub simptomele unor afectiuni nervoze fôrte aspre.

Celu mai numerosu publicu se afla totu-de-una în galeri'a mobilielor, unde pe lângă mobilie se afla si tapetele, lucrurile de bronzu si stucatur, fayengele, porcelanele, sticlele, apoi serviciile de mēsa, pocale, vase, si în fine o mulțime de lampe, candelabre etc. Din aceste obiecte sânt a se aminti câte-va fôrte admirabile, fiacare câte-unu capu-de-opera: turnulu de bronzu de la Barbedienne în renaissance franceșu din timpul regelui Franciscu I, templulu anticu din sticla de cristalu de Baccarat, unu opu destinatu că

donu lui Pap'a Leon XIII de catra nobilimea franceșă etc.

În galeri'a cheramice se afla tôte soiurile istorice ale acêstui ramu de industria artistica, publiculu înse mai multu i placu obiectele pline de efectu si picanteria facute din teracotta colorata, niște grupe de figure plastice, cari represinta felurite caricature si șcene de burlescu.

Este fôrte interessantu si despartiemântulu mobilielor de casa ieftine. Aice mesarii de la noi aru putê învetiā fôrte multu, a lucrā ieftinu, simplu si cu gustu.

În galeri'a vestmintelor se aduna — fireșce — mai ales publiculu de dame. Salônele aceste sânt pline de costume moderne, pelerii si papuci, brodarii si dantele, pene si flori. Salonulu de flori artistice face impresiunea unei case de flori, care e înzestrata cu cele mai admirabile flori. Pentru lumea barbatêșca așidere se afla o mulțime de îmbracaminte. În salonulu frisorilor se vedu bustele frumusețelor din Paris frisate dupa mod'a cea mai n'oua.

Aice trebuie sê observu, că în secțiunea franceșă pretotu-indene vedemu o mulțime de figure umplute si statue. Dilele trecute s'a deschisu unu pavilion franceșu, care contine la vr'o suta de figuri umplute, ce represinta felurite porturi franceșe. B.

Ada-Kaleh.

— La ilustrațiunea din frunte. —

Împarteșiramu în nrulu trecutu, că Austro-Ungaria a cuprinsu Ada-Kaleh, de unde turcii au eșitu. — În nrulu de acuma publicâmu o ilustrațiune ce represinta acêta cetăție turcêșca.

Ce este Ada-Kaleh? O insula în mijloculu Dunarii, jos la Pôrt'a-de-feru, lângă Orșiova vechia, de aice ungurii o numescu Orșiova n'oua.

Ea se 'ntinde între teritoriulu austro-ungurescu si celu sêrbescu. În timpurile vechi, când Turci'a purtā resbôie cu Austria, erā de mare importantia pentru cea d'ântâiu; acuma înse, când Turci'a își perde tôte cetățile Dunarene, posesiunea ei în mâni turceșci nu mai are nici o însemnetate. Din considerațiunea acêst'a Turci'a a cedat'o Austro-Ungariei, cu condițiunea înse, că de cumva cetățile Dunarene aru remâné ale Turciei, sê i se restitute si Ada-Kaleh.

Êta pe scurtu si istoriculu acêstei insule. Ada-Kaleh numai din secolulu trecutu a ajunsu definitiv în mânil Turciei, pâ'n'atunce s'au luptatu multu pentru ea cu Austria, care a si începutu s'o întarêșca înca sub Leopold I, si i îmbunetati forturile sub Carol III. La 1790 Austria a ocupat'o prin unu atacu condusu de ênsusi imperatulu Iosifu II; înse pacea de la Sistov totusi o lasā în posesiunea Turciei.

De atunce Ada-Kaleh nu mai progressā. Turcii nu-i mai dederă nici o importantia, si ținura într'êns'a numai o garnisôna mica.

În mân'a Austro-Ungariei, acêsta insula — care abiā e de unu kilometru, dar e încungiurata de unu zidu grosu, care o preface în o fortarêtia — are sê devina unu punctu strategicu importantu, căci domineza Dunarea.

Biserica si scóla.

Sinodulu eparchialu aradanu în sîdinti'a de la 27 aprilie a constatat, cã comunele de sub jurisdicțiunea consistorului din Arad au în bani gata 39,933 fl. 98 cr., în obligațiuni 481,305 fl. 36 cr. si în pretensiuni sum'a de 69,749 fl. 69 cr.; fundațiunile bisericësi si școlare de sub consistoriulu aradanu, eșceptându-se protopresbiteriatulu Timișórei, facu la olalta sum'a de 43,616 fl. 57 cr.; s'a raportatu, cã dlu Florianu Varga, cã executoru alu testamentului fericitului George Popa, a promis a plati pe 1 julie sum'a de 1000 fl., lasata de repausatulu pentru biseric'a or. din Galsia; apoi se debatú darea de séma asupra administrării fondurilor si fundațiunilor diecesane; la propunerea deputatului M. B. Stanescu s'a decisu, cã sinodulu sè faca o represintațiune în scrisu la guvernulu, rugându-lu sè-si revóce intimatulu care îndatoreșce pe invetiatorii confessionali a participá la fondulu de pansionári alu statului.

Serbatórea Constantin si Elena, hramulu bisericëi mitropolitane din Bucureșci, se serbá cu multa pompa. Ensusi mitropolitulu primatu celebrá, asistatu de înnaltulu cleru. Domnitorulu, încungiuratu de cas'a sa civila si militara, asistá la acésta șerbare dimpreuna cu ministrii, si tóte corporațiunile. În curtea mitropoliei steteau înșirate detașamente din diferite corpuri ale garnisoni. Dupa terminarea sântului serviciu, Domnitorulu, însoțitu de ministrii si de cas'a sa civila si militara, facú visita mitropolitului primatu în palatulu mitropolitanu, unde erau întruniti toti membrii înnaltului cleru.

Sinodulu României s'a convocat pentru diu'a de 24 maiu st. v. la Bucureșci.

Societati si institute.

Serbările latine de la Montpellier s'au începutu în 22 maiu, în presinti'a unui mare numeru de straini. Stradele principale si bulevardurile erau decorate cu drapele; monumentele publice, cafenelele si cluburile erau iluminate; gar'a mai cu séma stralucia d'o lumina orbitóre si de focuri d'o mia de colori. La 9 óre au sositu invitații, filologi, poeti si alti invetiati, cari au fost primiti de comitetu. Dupa primirea cu faclé, urmá preumblarea prin stradele orașului; pretotu-indeni cortegiulu a fost salutat prin aclamări entusiastice, muzicele instrumentale si vocale esecutau cânteculu „Salute Latinilor!“ În fine cortegiulu merse la teatrulu celu mare, unde se facú primirea oficiala în sal'a de concerte. Numerulu strainilor sositi la Montpellier în diu'a aceea fu peste 40,000. A dóu'a di sosira corurile vocale si musicale din diferite orasie, apoi óspeții si alti straini, — numerulu celor veniti în diu'a acést'a se urcá peste 60,000. Dupa miédiadi se deschise sîdinti'a solemná a Societáții limbilor romane, care se încheia a trei'a di cu împartirea premiilor. Laureatii au fost în numeru de optu-dieci. Recompensele erau compuse mai alesu din flori de aur si de argintu. Sér'a se tinú unu concertu de gala în teatrulu celu mare.

Reuniunea stuparilor din Banatu, care s'a constituitu în 1873, tinú în 3 juniu a. c. adunare generala, însoțita cu espositiune de miere, în comun'a Gyarmata lângá Timișóra. Obiectele espositiunii au fost totu soiulu de miere, dupa flórea din care s'a cu-

lesu, în faguri si stórsa, céra, vinu, otietu de miere, totu soiulu de unelte necesare, precum ládi dupa sistemulu lui Dzirzon, masine de storsu mierea si céra, si alte unelte merunte îndemánatece, precum, clește, foi, afumatoru, celule de prinsu matcele etc. — Chiar si table tiparite de céra pentru stratu de faguri. Peste totu niște lucruri de totu interesante, cari de odata erau si de vëndiare, puténdu-se procurá de catra interesatii stupari. Între multi espunatori a trasu atenziunea unu preotu reformatu din secuime, carele a espusu cosiuri de albine, de si de sistemulu lui Dzirzon totusi maestrosu construite si îmbracate în împletituri de paie. Publiculu, care a concursu în numeru frumosielu, a mai avutu si acea rara placere, a vedé si stupin'a br. Ambrozy, proprietarulu mare de Gyarmata, care e un'a dintre cele mai mari mari stupine în Banatu. Ací s'a pututu vedé patru pavilone, fia-care câte cu 90 încaperi séu stupi. Apoi de la coșnit'a originala, pâna la cele mai alese sisteme de a lui Dzirzon. Baronulu are si esportu mare de stupi. Totu acolo a admiratu publiculu si iepurișcea baronului, în care se vedeau peste o suta de iepuri de tóta colórea, suri, galbeni, negri cá corbulu, si pistriti. Între espunatori, locul principalu l'a cuprinsu br. Ambrozy, apoi cei mai multi docenti, dar a espusu si alti economi. Dintre Români a fost de făgia trei preoti, cari se ocupa cu stupari'a, unulu dintre ei e si membru alu reuniunii, si precum șcimuface propaganda cu stupari'a si între ceialalti frați ai sei, numele lui dlu Ioanu Vulcanu parocu în Ligetu.

Unu martoru ocularu.

Societatea Alexi-Sincaiana a teologilor din Gherla la 6 junie tinú o sîdinti'a publica, cu urmátórea programa: 1. „Cuvéntu de deschidere“, de presîdintele soc. I. F. Negruțiu teol. IV; 2. „Unu Resunetu“, poesía de A. Muresianu, cântata de corulu vocalu; 3. „Franci'a la anulu 1870“, poesía de I. S. Vasilco, declamata prin Ioanu Pocolu teol. III. 4. „Serenada“, esecutata pe violina de Ioanu Cherebetiu teol. II, acompaniatu de Simeonu Tanco teol. II; 5. „Pretulu limbei“, disertatiune rostita de autorulu Pamfilu Grapini teol. II; 6. „Limb'a romána“, poesía de G. Sion, esecutata de corulu vocalu; 7. „Orfelinulu“, poesía de I. Muresianu, dechiamata prin Emiliu Lobontiu teol. II; 8. „Suvenire de Mehadia“, esecutata pe violina de S. Tanco, I. Cherebetiu, P. Birlea teol. IV si I. Neamtiu teol. II; 9. „Despre musica“, disertatiune rostita de autorulu Gerasimu Domide teol. II; 10. „Astadi sè ne bucurámu“, cântecu ocasionalu, esecutatu de corulu vocalu; 11. „Dragosiana“, balada originala cetita de Teodoru Margineanu teol. IV; 12. „Blastemulu copilei“, esecutatu pe violina de S. Tanco, I. Cherebetiu, P. Birlea si I. Neamtiu; 13. „Serbarea de 1 maiu“, poesía de G. Baronzi, declamata prin Gavrilu Bocosiu teol. III; 14. „Cuvéntu de închidere“, de v.-presîdintele soc. Teodoru Farcasiu teol. III.

La Brasiovu reuniunea romána de gimnastica si cântári a facutu în 2 l. c. excursiune colegiala în Stejarisiu, esecutându-se urmátórea programa: a) „Fuga în cercu“, esecutata de gimnastici (cu musica), b) „Cântecu de excursiune“ choru micstu de I. Rheinberger, c) „Dóue ânimi nu-mi dau pace“, hora pentru choru micstu de G. Dima, d) „Remasu bunu corului“, coru micstu de F. Mendelsohn-Bartholdy, e) „Plói'a“, hora poporala, pentru coru micstu de G.

Dima, f) Întrecere în fuga cu premii, executata de membrii insinuati, în fine urmă dantiului.

Ce e nou ?

Dlu Vasile Alecsandri, fal'a națiunii române, e întâmpinatu din tôte părțile cu felicitări si ovațiuni pentru marele succesu câstigatu la Montpellier, cu „Cânteculu ginteii latine.“ Ni se scrie din Sibîiu, că comitetulu Asociațiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului român u s'a întrunitu luni în ședintia extraordinaria si a decisu sê tramita marelui poetu o adresa de felicitare. Inteliginti'a româna de acolo l'a felicitatu prin urmatorea depeșă : „Rege alu poetilor latini, Te salutăm, Române încoronatu de ginteia latina!“ În Români'a tôte societățile, înștitutele, cluburile, barbati de tôte pozițiunile, familie ilustre, grabira a-si tramite poetului laureatu tributulu devoțiunii lor. Tocmai acuma aflăm că dlu Alecsandri a sositu la București, unde i s'a facutu o întâmpinare însufletita.

Presedintele Societății limbelor romane, dlu Albert de Quintana y Combis, a tramisu dlui V. Alecsandri o epistola, care se începe asiă : „Domnulu meu si scumpe poet! Este o fericire pentru mine, că cup'a oferita cu ocasiunea serbatorilor latine a fost câstigata de unulu din cei mai mari poeti ai unei naționalități, ce ne este scumpa, si pentru viitorulu careia facemu urările cele mai simpatice.“ Apoi încheia : „Am rugatu pe Mistral (Unu poetu. Red.) sê binevoiesca a primii cup'a în numele dtale. Marele poetu alu Provanției o primii în numele marelui poetu alu României . . . Cât asi u fi de fericitu a ve strînge mân'a!“

Noulu atentatu contra împeratului Vilelmu este acuma unu obiectu de frunte alu țiaristiceii. Atentatorulu dr. Nobiling a trasu două focuri spre împeratulu. Pușc'a a fost umpluta cu zdrame, că astfel sê nimeresca mai siguru. Si în adeveru, o mulțime de zdrame întrara în faț'a, brațele si spatele împeratului, carele numai decăt fu înundatu de sânge. Dusu a casa, medicii îndata începura operațiunea, pân'acuma se scósera vr'o 32 de zdrame, dar unele se mai afla în corpu si înca în locuri fôrte periculose. De nu se vor putê scóte, vor invenina sângele. Dure-rile împeratului sânt înfricosiate, si — considerându etatea lui de 82 ani — usôru potu sê-i ciunte vieti'a. Atentatorulu asemene se afla în gur'a morții, căci când vediu, că vinu a-lu prinde, se impușcã; glontiu lu nu-i produse morțe la momentu, dar — precum se scrie — acuma se afla în agonia.

Congressulu în fine totusi se va întruni, si a nume la Berlin în 13 l. c., sub presidiulu lui Bismark. S'au convocatu numai puterile mari, dar se spera, că mai târziu si cele mai mici interessate înca vor fi admise. În casulu acest'a Români'a va fi represintata de dnii Ionu Bratianu si Cogalniceanu.

Rusi'a în Români'a isi aduna din ce în ce mai multe oștiri. Trenurile aducu neconținutu ostasi si tunuri. Se scrie, că armat'a ei de la Dunare se urca deja la 310,000. Numerulu oștirii rusescei în Basarabi'a s'a întreitu. Rușii studiêza si strimtorile Carpaților. Ma o șcire mai noua anunțã, că armat'a russa va ocupa si Ploesceii.

Români din Cairo. Cu ocasiunea țilei de 10 maiu, d. presedinte alu consiliulu de ministri ai României a primitu o telegrama de la coloni'a româna

din Cairo, prin care Româniii cari se afla în capital'a Egiptului își manifestêza simțimintele faț'a cu însemnat'a ții de 10 maiu si felicitêza pe MM. LL. Domnulu si Dómn'a, precum si pe brav'a armata româna, care cu sângele seu a cuceritu independenti'a României.

O mare nenorocire s'a întâmplatu pe marea englesa la Folkstone. Doue vase cuirasate germâne „Grosser Kurfürst“ si „König Wilelm“ s'au ciocnitu. La patru minute dupa ciocnire, celu d'ântâiu s'a confundatu. Vr'o 200 de ómeni au fost scapati, 300 au peritu în fundulu mării. Ciocnirea s'a întâmplatu țiu'a, caus'a a fost că „Wilelm“ voindu sê feresca din calea unei nave de comerci, s'a întorsu pré iute, si astfel s'a ciocnitu cu „Kurfürst“, care se aflã în apropiare.

O cercare de corumpere neisbutita. Cetimu în „Românulu“ : Agintii ministeriului de finantie au descoperitu o afacere de contra-banda. D. Rubinstein, cumnatulu dlui Varsawski, s'a dusu la d. Olanescu, si l'a lasatu sê 'ntielêga, că de va lasá sê se comita fraud'a, va fi resplatitu, adeca desonoratu. Dlu Olanescu i-a disu sê vie în țiu'a a dóu'a, si totu d'odata a vestitu pe procuroru, care a venitu c'unu martoru si s'a instalatu în camer'a laturasia. La ór'a otarita veni Rubinstein, pledându din nou în favórea fraudei, si depuse pe mész'a onorabilelui împiegatu unu fișicu cu aur. Atunci întrã procurorulu cu martorulu si se dresá processulu verbalu.

Rusi în București Cetimu în „Românulu“ : Muscalulu Ivan Moiozof voiã cu ori ce pretiu sê trêca cu caruti'a lui pe calea Mogosióii. Sergintele Ghitia Gheorghe avea înse ordinulu sê nu lase o sêma de carutiê pe acêsta strada si caruti'a muscalului erã tocmai dintre acele. De aci împotrivre de ambele parti. Se vede inse, că nu tôte națiunile au acela-si respectu pentru lege si pentru forti'a publica, căci muscalulu în cestiune s'a apucatu sê bata pe sergintele care erã în exercitiulu funcțiunii sale. Dar, fiindu că legile nóstre pedepsescu asemenea fapte brutale, Ivan Moiozof a fost condusu la poliția. Alti doi rusi, acestia soldati, au fost arestati pentru c'au spartu o lada de luminãri de spermantietu de la gar'a Filaretu, negreșitu cu scopulu d'a-si ênsusi o parte din cõtînutulu lãdii.

Delegatiunile austro-ungare érași s'au întrunitu la Viena. În delegatiunea ungeresca Wahrman, în cea austriaca Kuranda, au interpelatu pe contele Andrassy, déca are de cugetu sê intervina la congressu în favorulu jidovilor din Români'a? Andrassy a respunsu amendurora, că încât acolo va fi vorba de cestiunea acést'a, va spriginii pretensiunile jidovilor.

Bani de hãrtia în Români'a. Biletele ipotecare vor întrã în Români'a țilele aceste în circulațiune, cu cursu obligatoru. Ministrulu de finanțe a ordonatututoror casellor publice, nu numai sê le primesca pe adeverat'a lor valóre, dar sê le si schimbe cu numeraru, când s'ar cere. Bancarii de frunte din București au assiguratu pe ministru, că vor primii „al pari“ acele bilete.

Pentru dominiulu de Beiusiu guvernulu a numitu directoru pe dlu Stefanu Nedeczky. (!!) Din incidentulu acestei denumiri unu țiuaru ungerescu deduce, că scaunulu episcopescu are sê remãna mai multu timpu vacantu.

✱ **Adunarea deputatilor României** a votatu în unanimitate unu creditu extraordinaru de 368,406 lei pe sém'a ministrului de resboiu, pentru plat'a costului a 4.000,000 tuburi metalice pentru cartusiele armei Md. 1868 (Peabody), 8 afete cu rotitje pentru tunurile de calibrulu 9, si 8 afete cu rotitje pentru tunurile de cal. 8, ce sùnt de neaperata trebuint'a pentru armat'a mobilisata.

Ahmed Kaiserli pasia, mai nainte d'a porni cu armat'a turcésca din Ruștiuk, unde erá ca guvernatoru, întrebuncea urmatórea stratagema : Mai nainte d'a porni, cum pretindeau Rusii, ceruse generalului rusu sè lase a trece câte-va transporturi cu efecte de campania, pe care vré sè le tramita la Constantino-pole. Rusii, nepresupuindu nimic, autorisara acea trecere. Când ocupara înse orasiulu, gasira cà cele 80 tunuri Krupp, cari il aperasera, disparusera din fortificári, si nu gasira de cât 150 guri de tunu din secolulu alu XVIII-le si cari nu mai erau bune de câtu spre a fi topite. („Dorobant'ulu.“)

✱ **„Român'ia-Juna“** din Viena ni tramite urnatorulu apelu : „Departate de patria, departate de connationali, pentru noi n'ar esistá o fericire mai mare, decât, când în acestu locu departatu ne-aru cercetá aceia, pe cari i dorimu si iubimu. Rogámu deci pe onoratulu publicu român, care cercetéza espositiunea din Paris, a ne procurá fericirea acést'a, onorându-ne cu present'ia în cabinetulu de lectura alu societátii „Român'ia-Juna“, care se afla I Sonnenfels-gasse nr. 1. Viena în 18 maiu n. 1878. — Drd. Oct. Blasianu, presied. ; V. Voina, secret.

Societatea de lectura „Iulia“ a junimei române de la universitatea din Clusiu arangia unu maialu la 2 juniu st. n. 1878 în gradin'a „Regina Angliei.“ Începutulu la 4 óre d. m. Comitétulu arangiatoru fu compusu asiá : Absolon Todea, presiedinte. Augustin Ungur, Beniamin Pop, Teodor Mihali, Augustin Nicóra, Vincențiu Nicóra, Vasiliu Dumbrava.

✱ **Studentii din Naseudu** arangiaru la 6/18 maiu unu maialu în Dumbrav'a Naseudului, care reesí fórté bine si durá pâna târdiu. Doi-spre-diece študenti jocularu în costumulu naționalu „Calusierulu.“

✱ **Transferările cele mai nóue.** Dlu George Fagarasiu jude la tribunalulu din Alba-Iulia fu transferatu la celu din Satumare, dlu Constantin Comanescu de la trib. din Kezdi-Osiorheiu la celu din Clusiu, si dlu Aritonu Marcusianu de la trib. din Alba-Iulia la celu din Deva.

✱ **Seiri merunte.** Domnulu si Dómn'a României si-au reluat resiedint'ia în palatulu de véra de la Cotroceni. — Dlu Dumitru Bratianu a sosit la Constantinopol în missiune diplomatica. — Dlu dr. Nicolau Oncu a deschisu cancelaria advocat'iala în Arad.

Suvenirea mortilor.

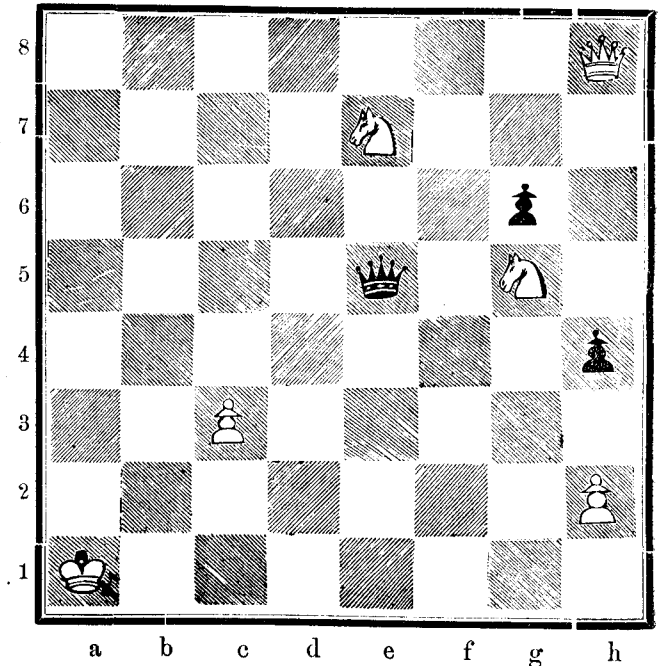
✱ **Vasile Popu**, preotu în Busiacu, comitatulu Satu-mare, a repausatu la finea lunei trecute. Repausatulu a fost unu barbatu inteligentu, care în anii trecuti a scrisu câti-va articoli si în fói'a nóstra.

Lord John Russel, unulu din principalii barbati de statu ai Angliei, a încetatu din viétia la 29 maiu în etate de 86 ani.

Problema de siacu.

De Nicolae Strimbu.

Negru.

Albu.

Albulu incepe si la a trei'a trasura dice matt.

Deslegarea ghiciturei de siacu din nr. 33 :

A caditu o radia lina
Pe pamântulu înverditu ;
Si dintr'ensulu, ce minune !
Mii de flori au resaritu.

A caditu o radia lina
Pe unu codru 'ntunecat, u
Si-atunci mii de flomele
Glasulu lor au redicatu.

(Poésii de Matilda Cugler pag. 63.)

Bine a ghicit'o dómnele si domnisiórele : Amalia Porumbescu, Eufrosina Popescu, Ana Crisianu, Letitia Hodosiu, Fabia Damsia, Ioana Veresiu n. Joodi, Septimia Popoviciu, Fira Serafim, Iuliana Albiciu, Claudia Moldovanu, Anastasia Popu.

Nr. 7 alu „Siedietórei“ contine urmatórele materii : Fét'a multiamitóre, poésia de I. P. Retegeanu, — Rujulina, poveste, de Teodor Hiristu, — Respunsu la numele straine a vitelor, de Ioanu Ionu, — Înca unu respunsu, — Dorint'ia de a ocármui lumea, anecdota împartésita de I. Chitta, — Doine din giurulu Siomcutei mari, de Elia Popu, — Pace séu resboiu, — Dícatóre române din Selagiu.

„Siedietóra“ ese în trei septemâni odata. Prețiuulu pe anulu întregu e 1 fl. 50 cr. Abonamântulu se platesce înainte pe anulu întregu. Carturarii poporului sùnt rugati a respândi fói'a acést'a în poporulu nostru.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tierei nr. 39.